

هر جمله از چند کلمه تشکیل می شود. نوع هر جمله به کلمه ای که با آن شروع می شود بستگی دارد.

انواع جمله

- فعلیه: با فعل شروع می شود. **ذَهَبَتْ فَاطِمَةُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ.**
- اسمیّه: با اسم شروع می شود. **الطَّالِبُ كَتَبَ الدَّرْسَ.**

هر یک از انواع جمله ارکانی دارند که بسیار مهمند و قابل حذف نیستند.

ارکان جمله ها

- فعلیه: فعل + فاعل + (گاهی مفعول)
- اسمیّه: مبتدا + خبر

توضیح:

۱. فعل: انجام دادن کار در زمان مشخص و توسط فردی مشخص است.
  ۲. فاعل: کسی یا چیزی است که آن کار را انجام داده یا می دهد یا خواهد داد (درواقع صاحب فعل است).
  ۳. مفعول: کسی یا چیزی است که آن کار بر او انجام شده یا می شود یا خواهد شد. معمولاً در جواب "چه چیزی را؟" یا "چه کسی را؟" می آید.
- در جمله ی "اِشْتَرَى عَلِيٌّ كِتَابًا." "اِشْتَرَى: فعل، چه کسی خریده؟ عَلِيٌّ، فاعل است. چه چیزی را خریده؟ کتاب را؛ پس کتاب، مفعول است.
۴. مُبْتَدَا: اسمی است که در مورد آن خبری را می دهیم یا چیزی را می گوئیم.
  ۵. خَبَر: کلمه ای است که در مورد مبتدا خبری می دهد یا تعریفی (حکایتی) می کند.
- در جمله ی "فاطمةُ عالمةٌ." در مورد فاطمة صحبت می کنیم، پس فاطمه مبتداست. در مورد فاطمه چه می گوئیم؟ این که داناست؛ پس عالمةٌ خبر است.

*توجه:

۱. فاعل همبیشه بعد از فعل می آید، نه قبل از آن و ممکن است با فعل فاصله داشته باشد.
۲. مفعول، در بیشتر مواقع بعد از فعل و بعد از فاعل می آید، مگر این که بخواهیم تأکیدی بر مفعولمان داشته باشیم، یا بعضی موارد دیگر که در پایه ی یازدهم می خوانیم. **إِيَّاكَ نَعْبُدُ.** : فقط تو را می پرستیم.
۳. مبتدا معمولاً اول جمله است، نه همیشه (توضیح در فایل "انواع خبر" ذکر شده).
۴. فاعل، مبتدا و خبر همیشه مرفوعند، یعنی آخر آن ها یا ضمه دارد یا الف (در مثنی) یا واو (در جمع سالم مذکر).
۵. مفعول همیشه منصوب است، یعنی آخر آن یا فتحه دارد یا ی (در مثنی) یا ی (در جمع سالم مذکر).

رَأَى الطَّالِبُ الْمُعَلِّمَ .   رَأَى الطَّالِبَانِ الْمُعَلِّمَيْنِ يَا الْمُعَلِّمِينَ .   فَاطِمَةُ عَالِمَةٌ .

فعل فاعل مفعول   فعل فاعل مفعول   مبتدا خبر

۶. هر کدام از جمله های فعلیه و اسمیه ممکن است مکمل هایی داشته باشند: صفت، مضاف إليه، قیدهای مختلف (مکان و زمان و حالت)، جاز و مجرور (درس هفتم) و ..